

KOOSTÖÖ TABEL

SEIS 15.02.2022

Põltsamaa tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kohta laekunud ettepanekud ja Põltsamaa valla seisukoht ettepanekute osas.

SISUKORD

MINISTEERIUMID	2
Kaitseministeerium.....	2
Maaeluministeerium	3
Keskkonnaministeerium	4
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	5
Rahandusministeerium	6
AMETID	11
Keskkonnaamet	11
Maa-amet	13
Transpordiamet	15
Terviseamet	17
Päästeamet	17
Muinsuskaitseamet.....	17
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.....	19
Põllumajandus- ja Toiduamet	20
OMAVALITSUSED	21
Jõgeva Vallavalitsus	21
Järva Vallavalitsus.....	21
Tartu Vallavalitsus.....	21
Viljandi Vallavalitsus.....	21
Põhja-Sakala Vallavalitsus.....	21
VÕRGUVALDAJAD.....	21
Elektrilevi OÜ	21

Elering AS	21
MUUD HUVI-GRUPID	23
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	23
Riigimetsa Majandamise Keskus.....	24
MTÜ Eesti Taastuenergia Koda	24
MTÜ Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon.....	24
Sunly AS.....	24

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
	MINISTEERIUMID			
1.	Kaitseministeerium	LS ja VTK 2 08.02.2023 nr 7-1/2023/1-7	<p>Kaitseministeerium tugineb oma seisukoha kujundamisel kaitseministri 26.06.2015 määrusele nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“, mille § 4 ja § 6 kohaselt ei tohi ehitise püstitamine vähendada radari ja raadioseadmete töövõimet.</p> <p>Lisaks sellele lähtub ministeerium Vabariigi Valituse 29.04.2021 otsusest „Riigikaitse kõrgepiirangute leevendamine Mandri-Eestis“ vastavalt millele Mandri-Eesti tuuleenergeetika arendamiseks 10 km laiusega piirjoonele jäävatele aladele võib Kaitseministeerium kehtestada elektrituulikutekõrguse- ja asukohapiiranguid.</p> <p>Kaitseministeeriumil puudub hetkel võimalus anda hinnanguid kavandatud kõrguste kohta tuuleparkide püstitamiseks aladele 2a, 2b, 3, 5a, 5b, 5c, 6, 9, 11, 14, 15, 20, 21, 23, 27 ja 32.</p> <p>Hinnangu selles osas, kui kõrgeid elektrituuliku on antud aladele võimalik püstitada saab ministeerium anda alles 2025. a lõpus,</p>	Teadmiseks võetud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			peale Mandri-Eesti kompensatsioonimeetmete rakendamist ja rakendatavate meetmete valideerimist. Ala nr 11 puhul tuleb eraldi koostöölendada iga üksiku tuuliku täpne geograafiline asukoht sõltumata selle kõrgusest.	
		LS ja VTK 2 30.01.2023 nr 12-1/23/5197	Kaitseministeerium taotleb vastamise tähtaja pikendamist 07. veebruarini 2023. a. Tähtaja pikendamist soovime, kuna kavandatava eriplaneeringuga kavandatavate kõrgustega tuuleparkide mõju hindamine riigikaitse ehitiste töövõimele on aeganõudev.	-
		LS ja VTK 1	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud. Kaasatakse uuesti järgmises etapis. Asukohapõhist arvamust vaja esialgsete eelvaliku alade osas, mis jäävad kompensatsiooniala piiri lähedale.
2.	Maaeluministeerium	LS ja VTK 2 05.01.2023 nr 4.1-5/2124-3	1. Maaeluministeerium tegi 27.10.2022 kirjaga nr 4.1-5/1645-1 nimetatud dokumendi kohta tähelepanekud ning eriplaneeringu koostöö tabelis on antud nende kohta vastused. Nõustume nende vastustega ja võtame need teadmiseks. Maaeluministeerium, tutvunud uuendatud Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsusega, nõustub seal toodud põhimõtete ja järeldustega ning leiab, et seal kajastatud meetmed põllumajandusmaade, sealhulgas väärtuslike põllumajandusmaade, kasutuse ja kaitse kohta on piisavad.	-
		LS ja VTK 1 27.10.2022 nr 4.1-5/1645-1	Maaeluministeerium, vaadanud läbi Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja selle KSH väljatöötamise kavatsuse, nõustub nimetatud dokumentides toodud üldiste põhimõtete ja järeldustega. Lisaks märgime järgmist: 1.KSH hindaja on dokumendi jaotises 3.11 „Väärtuslik põllumajandusmaa“ väitnud, et tuuleparkideks võimalike alade valiku kriteeriumite kohaselt ei ole tuulepargid väärtuslikul põllumajandusmaal välistatud, kuid kattuvust suuremate massiividega võib esineda eeldatavasti üksikutel juhtudel. Lisaks võib tekkida kattuvus väärtusliku põllumajandusmaaga ka tuulepargiga seotud taristuobjektidel. Eriplaneeringu I etapi KSH aruandes hinnatakse mõju väärtuslikule põllumajandusmaale. Maaeluministeerium, nõustudes ja pidades väga oluliseks	1.On juba arvestatud dokumendi koostamisel. Nõustume, et põllumajandusmaad tuleb käsitleda laiemalt, kui vaid väärtuslike põllumajandusmaade kontekstis. Sellega on mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse koostamisel ka arvestatud. Selgitame, et käesolev mõjude hindamine koosneb tavapärasest KSH-st ning laiendatud ehk asjakohaste mõjude hindamisest. Laiendatud mõjude hindamine käsitleb teemavaldkondi ja mõjusid, mis on vajalikud planeeringulahenduse väljatöötamiseks, kuid mida ei käsitle KSH. Mõju põllumajandusmaale laiemalt vaadatakse laiendatud mõjude hindamisel. Selle meetodikas (ptk 4.2) on toodud, et hinnatakse maakasutuse muutustest tingitud mõjusid (mille

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			eeltoodud väärtuslikku põllumajandusmaad kaitsvaid põhimõt- teid, palub silmas pidada, et tuulikute paigutamisel igasugu- sele põllumajandusmaale, mitte üksnes väärtuslikule põllumajandusmaale, tuleks võimalusel vältida massiivide killustamist või kasutusest välja langemist. Selline tingimus tagab eelduse, et pärast tuulikute ehitamist saab jätkuda igasuguse põllumajandusmaa edasine sihipärane kasutamine, sealhulgas võimalus põllumajandusmasinate kasutamiseks. Tulenevalt eeltoodust palume dokumendi jaotises 4.1.2 „Mõju hindamine looduskeskkonnale“ täiendada alajaotist „Mõju väärtuslikule põllumajandusmaale“, seades tingimuseks, et analüüsitaks ja hinnataks tuuleparkide ja kaasneva taristu kattuvust ja selle mõju põllumajandusmaale, sealhulgas väärtuslikule põllumajandusmaale.	alla käib ka põllumajandusmaa laiemalt) ning mõju põllumajanduslikule tegevusele. Seega on vastav info dokumendis olemas ja vajadus dokumendi täiendamiseks puudub.
			2. Dokumendi jaotises 5.2 „Kaasamine ja koostöö“ on Maaeluministeeriumiga koostöö eesmärgiks märgitud „Väärtuslike põllumajandusmaadega arvestamine planeeringulahenduse koostamisel, maaelu arengukavaga arvestamise koordineerimine“. Teeme ettepaneku korrigeerida eesmärgi sõnastust nii, et planeeringulahenduse koostamisel tehakse koostööd eesmärgiga arvestada planeeringulahenduse väljatöötamisel põllumajandusmaaga, sealhulgas väärtusliku põllumajandus- maaga. Lisaks sellele märgime, et täpsustamist vajab ka maaelu arengukavaga seotud küsimus. Eeldame, et maaelu arengukava puhul on mõeldud siiski Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030, mis on põllumajanduse, kalanduse, vesiviljeluse, toiduainetööstuse ning maa- ja rannapiirkondade arengusuundi näitav terviklik strateegiline alusdokument.	2.Täpsustatud.
3.	Keskkonnami- nisteerium	LS ja VTK 2	-	Ei ole 30 p jooksul vastanud. Kaasatakse uuesti järgmises etapis.
		LS ja VTK 1 09.12.2022 nr 7- 15/22/4851-4	1. Lähteseisukohtade ja KSH VTK ptk .6 nimetada ümber järgmiselt: „Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030“. Sama peatüki viimast lauset täiendada järgmiselt: „Tuuleparkide rajamine on kooskõlas kliimamuutustega kohanemise arengukava eesmärkidega, juhul kui on hinnatud ja	1.Täiendatud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus <i>Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.</i>	Omavalitsuse seisukoht
			maandatud kliimarisikid, mis rakenduvad kavandatud tegevusele selle eluea jooksul ning hinnatud on tuuleenergia potentsiaali selles piirkonnas.“.	
			2. Tuuleparkide müra mõju hindamisel (märgitud VTK ptk 1.7, 3.13, 4.1.3) arvestada ka võimaliku planeeritava Tallinn-Tartu maantee Põltsamaa möödasõidu trassiga.	2. Vajadus arvestamiseks puudub. Tuuleparkide puhul on teemaks elektrituulikud ja nende töötamisega kaasnev müra. Olulist liikluse müra tuuleparkidega seoses eeldada ei ole. Liikluse müra esineb peamiselt ehitus- ja kasutusetaapis ning tegemist on ajutise häiringuga, mida töökorralduslike meetmetega on võimalik hoida normide piires. Kuna KSH raames hinnatakse eeldatavalt olulisi keskkonnamõjusid, siis keskendub eriplaneeringu I etapi mõjude hindamine tuulikute töötamisega kaasnevale mürale. Vastav selgitus sisaldub ka dokumendi ptk-ides 3.13 ja 4.1.3. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ kohaselt liigitub elektrituulikute põhjustatud müra tööstusmüra alla. Kuna kehtivate õigusaktide kohaselt normeeritakse liikluse müra ja tööstusmüra eraldi ning neid ei summeerita, siis puudub vajadus elektrituulikute põhjustatud müra mõju hindamisel arvestada maanteemüraga.
4.	Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium	LS ja VTK 2 30.01.2023 nr 1.10-17/2022/7917-3	1. Lähtudes planeerimisseaduse § 103 lõikest 2 esitab MKM järgmise seisukoha. LS ja KSH punkti 1.6 kohaselt on tuuleparkide arendamiseks sobilike esialgsete asukohtade väljaselgitamise aluseks võetud täna väljakujunenud praktika teadaolevate välistamis- ja kaalutluskriteeriumite rakendamise teel. Välistamis- ja kaalutluskriteeriumite valiku aluseks on asjakohased Eesti õigusaktid, vastu võetud Põltsamaa valla üldplaneering ning valdkondlike ekspertide arvamus. Tuuleparkide näol on tegemist toimivatele maardlatele ja perspektiivsetele maardlaaladele olulist mõju omavate ehitistega. Materjalist ei selgu, milliste	1. Maardla alade sobivust tuuleparkide kavandamiseks ei ole hetkel veel analüüsitud ja hinnatud, seda tehakse mõjude hindamise etapis. Hindamise käigus teeme koostööd vajalike asutustega, mh kaasame protsessi ka Eesti Geoloogiateenistuse. Meile teadaoleva info alusel, ei ole hetkel Põltsamaa valla kohta tuuleparkide sobivuse hindamiseks maardlate osas uuringuid koostatud, mistõttu juhime tähelepanu, et vastav sisend tuleb anda riigi poolt hiljemalt 28.04.2023, et seda infot saaks KSH käigus arvesse võtta.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			valdkondlike ekspertide tehtud analüüsid või hinnangud on aluseks võetud (perspektiivsete) maardla-alade sobivuse osas, mis eelvaliku aladesse jäävad. Ilma Eesti Geoloogiateenistuse arvamusega on MKM-il raske anda hinnangut tuulikuparkide esialgse asukoha eelvaliku alade sobivusele. Palun LS ja KSH kaasata ja arvamus andmiseks saata Eesti Geoloogiateenistusele.	
			2. Palun arvestada Transpordiameti 24.01.2023 teile saadetud kirjas nr 7.2-1/22/27023-4 toodud ettepanekuid.	2.Arvestame eriplaneeringu eesmärgist ja täpsusastmest lähtuvalt.
		LS ja VTK 1 7.10.2022	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil ettepanekuid ei ole käesolevas etapis ja kooskõlastame vaikimisi materjali.	-
5.	Rahandusministeerium	LS ja VTK 16.11.2022 nr 15- 5/7197-2	Tutvunud esitatud materjalidega peame oluliseks välja tuua järgmist. 1. 13.01.2022 jõustunud PlanS-s muudatused, mille alusel asendati seni kasutuses olnud mõiste „KSH väljatöötamise kavatsus“ mõistega „KSH programm“. Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneering ja KSH algatati 20.12.2021 ehk enne eelnimetatud muudatuste jõustumist. Arvestades, et planeering kehtestatakse haldusaktiga, mis peab kehtestamisel vastama kehtivale õigusele, samuti lähtudes asjaolust, et KSH väljatöötamiskavatsuse ja KSH programmi puhul on tegemist samasisulise instrumendiga, teeme ettepaneku seletuskirjas välja tuua, et KSH VTK all on mõeldud KSH programmi täna kehtiva PlanS mõistes.	1.Täiendatud. Ptk 2 selgitus allmärkena olemas. Täiendav selgitus lisatud lühendite ja sissejuhatuse juurde.
			2. LS ja KSH VTK peatükis 1.1. „Eriplaneeringu koostamise eesmärk ja vajadus“ on öeldud, et eriplaneeringu I etapi ehk asukoha eelvaliku raames määratakse tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu põhimõtteline lahendus ja võimalikud trasside asukohad, sealhulgas juurdepääsuteede ja elektri ülekandeliinide paiknemine koos võimalike liitumiskohtadega, samuti tuulikute võimalikud lubatavad kõrgused ja eeldatav maksimaalne arv valitud asukohas. Tuulepargi ala sisest taristut eelvaliku raames ei kavandata, vaid mõeldud on tuulepargi aladest väljapoole jäävat taristut. Taristu lahendus on eelvaliku etapis üldine ning põhimõtteline ja see lahendatakse täpsemalt detailise lahenduse raames. Juhime siinkohal	2. Täiendatud. Lisatud üldine täpsustus ptk 1.1, et määratakse vajalikud tingimused tuuleparkide ja sellega seotud taristu edasiseks kavandamiseks.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			tähelepanu, et määratleda tuleb ka juurdepääsuteede ja elektriühendusliinide kavandamise kriteeriumid ning põhimõtted, millest lähtutakse asukoha valimisel. Palume selles osas dokumenti täiendada.	
			3. LS ja KSH VTK peatükis 1.2. „Tuulepargi kirjeldus“ on öeldud, et tuulepark koosneb tuulegeneraatoritest ehk tuulikutest, tuuleparki ja tuulikuid teenindavatest teedest, pargisisest elektrivõrgust, alajaamadest jm taristust. Palume siinkohal lisada viide Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2003 määruses nr 184 „Võrgueeskiri“ toodud tuulepargi määratlusele.	3.Täiendatud. Lisatud ptk 1.1, kus see on asjakohasem ning täiendav viide ptk-i 1.2.
			4. LS ja KSH VTK peatükis 1.5. „Eriplaneeringu protsess“ on joonisel 2 toodud eriplaneeringu koostamise protsessi skeem. See on küll planeerimiseaduse alusel lihtsustatud, kuid samas korrektset infot mitte andev. Juhime tähelepanu, et etapis 1.3 „Ametkondade seisukohtade küsimine LS ja VTK eelnõule“ tuleks nimetada ka isikuid. PlanS § 99 lõigetes 1 ja 2 on toodud isikud ja asutused, kellele kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise korraldaja esitab eriplaneeringu lähteseisukohad ja KSH VTK ettepanekute saamiseks. Etapp 2.4 „Kooskõlastamine ametkondadega“ tuleks nimetada ümber näiteks järgmiselt: „Kooskõlastamiseks ja arvamus avaldamiseks esitamine“. PlanS § 105 sätestab, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos KSH esimese etapi aruandega esitatakse kooskõlastamiseks käesoleva seaduse § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele ning teavitatakse § 99 lõikes 2 nimetatud isikuid ja asutusi võimalusest avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kohta arvamust. Lisaks tuleks pikendada joonisel kujutatud rohelist noolt kuni etapini 1.4 ning sinist noolt kuni etapini 2.5.	4.Skeemi on täpsustatud.
			5. LS ja KSH VTK peatükis 1.6.1. „Välitavad kriteeriumid“ on elektriliini puhvervööndina ekslikult kirjutatud 290 m, kuigi mõeldud on 250 m.	5.Täpsustatud.
			6. LS ja KSH VTK peatükis 1.6.1. „Välitavad kriteeriumid“ on öeldud, et välitavatest kriteeriumitest lähtuvalt moodustuvad planeeringualale ebasobivad alad, mis kaardilt eemaldatakse. See tähendab, et neid alasid mõjude hindamise käigus ei	6. Kaalume arvestamist töö käigus. Uuringute ja mõjude hindamise põhifookus on esialgsel eelvaliku aladel. Kui mõne eelvaliku ala osas tekib põhjendatud vajadus ala korrigeerimiseks

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			hinnata ja asukohavaliku aladena ei käsitleta, sest need on tuulepargi aladena juba välistatud. Palume siinkohal kaaluda võimalust, et kui tehakse uuringud, mille tulemusel selgub, et puhvertsooni vajadus on teistsugune või näiteks ei ole ringikujuline, siis oleks võimalik vastava välistava kriteeriumi ruumikuju vms täpsustada.	välistatud ala arvelt, siis saab seda kaaluda töö käigus. Vastav kaalumise saab toimuda aga vaid väga põhjendatud vajadusel ja erandjuhul. Kaitstavatele liikidele seatud välistavate puhvrite osas selgitame, et eriplaneeringu I etapis toimuvad uuringud on planeeringu täpsusastet ja lahendavaid teemasid silmas pidades olemuselt üldisemad. Uuringute eesmärgiks ei ole kõikidele pesapaikadele ja kaitstavatele aladele sätestatud puhvrite ruumikuju ja ulatuse täpsustamine. Kui uuringu käigus selgub, et kusil on võimalik ja mõistlik puhvrit korrigeerida ja uuringu täpsusaste seda võimaldab, siis saame seda konkreetsel juhul kaaluda. Kuid ka siinkohal on tegemist pigem erandjuhuga. Täpsustame seda asjaolu ka ptk-is 1.6.1.
			7. LS ja KSH VTK peatükis 5.1. „Ajakava“ toodud eeldatavat ajakava tuleks täiendada lisades etappi „LS ja VTK kohta seisukohtade küsimine ametkondadelt“ täienduse „ja isikutelt“. Samuti tuleks täiendada etappi „Asukoha eelvaliku I etapi ja mõjude hindamise aruande kooskõlastamine“ täiendusega „ja arvamus küsimine“.	7.Täpsustatud.
			8. LS ja KSH VTK-s on läbivalt viidatud vastu võetud Põltsamaa valla üldplaneeringule. Juhime tähelepanu, et planeeringu koostamisel on küll võimalik arvestada ka koostamisel oleva üldplaneeringuga, kuid eelkõige tuleb lähtuda hetkel kehtivatest üldplaneeringutest. Palume täiendada kehtivate üldplaneeringute info osas dokumenti läbivalt.Ka	8. Kehtivad üldplaneeringud ei käsitle tuuleparke ega nende kavandamiseks vajalikke teemasid (maakasutus, rohevõrgustik, kohalikud väärtused jm) ajakohaselt ning EP koostamiseks vajalikku alusinfot neis ei sisaldu, mida saaksime EP raames aluseks võtta. Vastu võetud üldplaneering on kõige ajakohasem ning see on läbinud mh väljapaneku ja avaliku arutelu etapid, seega saab seda käsitleda planeeringu lõpplahendusena ¹ , seega teemade osas, mida on vaja EP raames aluseks võtta, lähtutakse vastu võetud Põltsamaa ÜPst. Ptk-i infot on täiendatud.
			9. LS ja KSH VTK peatükis 3.10 „Maavarad ja maardlad“	9.On juba arvestatud planeeringu

¹ Vt Keskkonnaõiguse Keskuse seisukohta: <https://www.k6k.ee/oskaosaleda/planeeringud/uldplaneering/uldplaneeringu-vastuvotmine>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<p>on öeldud, et kuna mäeeraldistel on tuulepargialade kavandamine välistatud, siis otsest olulist negatiivset mõju tuuleparkidest lähtuvalt neile eeldada ei ole. Nõustume, et mäeeraldisel, mis on kaevandamisloaga kaevandamiseks määratud maapõue osa, pole võimalik tuulikuid ehitada. Juhime siinkohal tähelepanu, et Riigikogus on menetlemisel Elektriturseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 696 SE, mille § 5. „Maapõueseaduse muutmine“ kohaselt maapõueseaduses tehakse muudatused, mis võimaldavad teatud tingimustel ja teatud ajaks taastuenergia ehitise ehitamist nõ vahekasutusena maavaravarudele. Eeltoodule tuginedes teeme ettepaneku koheselt mitte välistada maavaravarude alasid tuuleparkide asukohtadena.</p> <p>Tuuleparkide kavandamise võimalikkus maavaravarudele tuleks välja selgitada planeerimisprotsessis.</p>	<p>lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamiskavatsuse koostamisel. Tuulepargid maardlatel ei ole välistatud, tegemist on kaalutluskriteeriumiga. Tuulepargi kavandamise võimalikkus maardla alale selgub planeeringulahenduse koostamise käigus. Täiendava sisendina küsime Maa-ameti arvamust konkreetsete alade asukohtade kontekstis.</p>
			<p>10. Palume täpsustada LS ja KSH VTK peatüki 3.12. „Kultuuriväärtused ja maastikud“ nimetust selliselt, et oleks aru saada, milliseid maastikke on mõeldud.</p>	<p>10. Vajadus pealkirja muutmiseks puudub, kuid peatükki sisuliselt täiendatud. Selgitame, et maastike all peetakse silmas nii väärtuslikke maastikke kui ka maastikke laiemalt. Siinkohal peame silmas inimese poolt tajutavat, looduslike ja/või inimtekkeliste tegurite toimel ning koosmõjul kujunenud iseloomulikkude ala mille osas esineb oluline avalik huvi või kus paikneb mõni kohalikele elanikele tähtis avalikult kasutatav objekt, mida tuulepark võib mõjutada. Millised maastikud konkreetselt on siinkohal asjakohased, ei ole VTK dokumendi koostamisel teada - see selgub planeerimisprotsessi käigus. Ptk-i 3.12 sisu on vastavalt täiendatud, et maastike käsitlus selgem oleks.</p>
			<p>11. LS ja KSH VTK peatükis 3.12. „Kultuuriväärtused ja maastikud“ on öeldud, et Kavandatava tegevuse mõju kultuuriväärtustele võib avalduda nii otseselt kui ka kaudselt. Otsene mõju võib kaasneda tuulepargi kavandamisega kultuuriväärtuslikele alale või objektile, samuti selle kaitsevööndisse. Kaevetööd võivad mõjutada maa sees olevaid arheoloogiväärtusega objekte arheoloogiamälestiste esinemise piirkonnas ja potentsiaalsetel arheoloogiväärtusega aladel.</p>	<p>11. Täpsustatud.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<p>Eeltoodud mõjud on seotud nii tuuleparkide kui ka neid teenindava taristu ehitamisega. Kaudne mõju on seotud eeskätt vaadete muutumisega. Väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade puhul võivad tuulepargid mõjutada vaateid. Kaudne mõju kultuuriväärtuslikele objektidele võib samuti avalduda vaadete muutmise kaudu. Mõju vaadetele on seotud ennekõike tuulepargi kasutusetapiga, aga ka sulgemistapiga, mille käigus maastikus pikka aega domineerinud objektid eemaldatakse ning vaated taaskord muutuvad. Juhime tähelepanu, et lisaks kultuuriväärtustele võib otsene mõju kaasneda ka väärtuslikele maastikele. Palume selles osas dokumenti täiendada.</p>	
			<p>Juhime siinkohal tähelepanu, et oleme tuvastanud LS ja KSH VTK võimaliku vastuolu järgnevate maakonnaplaneeringu tingimustega:</p> <ul style="list-style-type: none"> LS ja KSH VTK-s on mitmes kohas mainitud, et tuulikute rajamiseks metsamaale on vajalik metsa raadamine. Jõgeva maakonnaplaneeringu 2030+ peatükis 4.3.3. <p>"Taastuenergia" on taastuenergia arendamise põhimõtete all öeldud, et vältida tuleb tuuleenergeetika arendamist aktiivses metsamajanduslikus kasutuses olevatel aladel, kuna põline metsamaa peaks jääma metsa kasvatamiseks ja väärtuslike põllumaade aladele.</p> <ul style="list-style-type: none"> LS ja KSH VTK peatükis 3.12. „Kultuuriväärtused ja maastikud“ on öeldud, et tuuleparkideks esialgselt valitud võimalikest aladest nähtub, et kattuvust esineb pärandkultuuriobjektidega ning vähesel määral ka kohaliku tähtsusega väärtuslike maastikega (kattumine servaaladel). VTK etapis ei ole teada tuuleparkidega kaasneva taristu asukohad, mistõttu ei saa välistada kattumist mõne kultuurimälestise või muu kultuuriväärtusliku objektiga. Jõgeva maakonnaplaneeringu 2030+ peatükis 3.1.1. <p>„Väärtuslikud maastikud“ on väärtuslike maastike säilimiseks ja maastikuväärtuste suurendamiseks seatud üheks tingimuseks, et väärtuslikele maastikele ei rajata olulise ruumilise mõjuga ehitisi.</p>	<p>12. Esialgu tuvastatud vastuolud on lisatud ptk-i 6.1. Lisatud põhjendus: <i>Maakonnaplaneering on koostatud üle 5 aasta tagasi ning tänaseks on mitmed lähenemised ja riiklikud suunised tuuleparkide kavandamiseks muutunud, seega võib öelda, et nende teemade osas ei ole maakonnaplaneeringus toodud tingimused täna enam ajakohased. Võimalikud vastuolud lahendatakse edasise planeeringulahenduse koostamise käigus ning vajadusel tehakse eriplaneeringuga maakonnaplaneeringu muutmise ettepanekud.</i></p> <p>Kultuuriväärtuste ja rohevõrgustiku tuumalade (tugialade) kattuvus on eelvaliku alade puhul osaline ning mõju hindamise käigus analüüsitakse neid asukohti ning hinnatakse kas kultuuriväärtuste ja rohevõrgustiku säilimine on antud asukohas tuulepargi rajamisest tulenevalt ohus. Vajadusel esitatakse leevendavad meetmed.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<ul style="list-style-type: none"> LS ja KSH VTK peatükis 3.6. „Rohevõrgustik“ on öeldud, et tuuleparkide kattumine rohevõrgustikuga ei ole automaatselt välistatud ning nagu nähtub võimalikest tuuleparkideks esialgselt välja valitud aladest (vt veebikaart), siis kattuvad neist peaaegu kõik rohevõrgustikuga. Kattumust on nii tugialade kui ka rohekoridoridega. Jõgeva maakonnaplaneeringu 2030+ peatükis 3.1.7. „Roheline võrgustik“ on rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seas toodud, et tuumalale ei rajata tööstus- ja tootmisehitisi. 	
			13. LS ja KSH VTK peatükis 5.2 „Kaasamine ja koostöö“ on toodud asutused, kellega tehakse eriplaneeringu koostamisel koostööd. Tabelis on Rahandusministeeriumi koostöö eesmärgiks märgitud järelevalve teostaja. Juhime tähelepanu, et PlanS kohaselt on Rahandusministeerium heakskiidu andja. Palume tabelit vastavalt korrigeerida.	13.Täpsustatud.
			14. Kuna eriplaneeringu näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimisega, siis palume planeeringute koostamisel järgida Rahandusministeeriumi soovitusi veebilehel https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/	14.Teadmiseks võetud.
			15. Palume hoida Rahandusministeeriumi ruumilise planeerimise osakonda kursis eriplaneeringu ja KSH aruande menetlusega ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruanne esitada arvamus avaldamiseks ning täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks.	15.Arvestame.
	AMETID			
6.	Keskkonnaamet	LS ja VTK 1 16.11.2022 nr 6- 5/22/17417-2	1. Välistavate kriteeriumite (ptk 1.6.1) valikul on lähtutud kaitstava ala puhul 600 m puhvrist, kui ala kaitse-eesmärgiks on linnuliik, välja arvatud juhul kui alal esineb linnuliik, mille liigile omistatud puhver on suurem, sellisel juhul lähutakse liigi puhvrist. Antud lähenemine on mõnevõrra erinev VTK-s viidatud ning eelkõige üldplaneeringute protsessi tarbeks	1.On juba arvestatud planeeringu lähteseisukohade ja mõjude hindamise väljatöötamiskavatsuse koostamisel. Läbiviidavate uuringute ptk-is 1.7 on toodud, et linnustiku uuringu-eksperthinnangu raames käsitletakse oluliste linnuliikude tootumisasid

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			Keskkonnaameti poolt antud soovitusetega. Erinevus avaldub eelkõige seotult Pikknurme looduskaitseala läheduses paiknevate perspektiivsete tuulealadega (nr 40, 46). Kuna Pikknurme looduskaitseala kaitse-eesmärk on ka must-toonekure kaitse (piirkonnas paikneva pesapaigad on viimasel aastatel ka olnud kasutusel), siis tuleb kindlasti nimetatud tuulealade (kuid mitte ainult nende) sobivuse hindamisel ka arvestada must-toonekure toitumisaladega (toitumisaladeks on eelkõige looduslikus seisundis väikesed vooluveekogud), kuna antud liigi poolt kasutatavad toitumisalad võivad paikneda pesapaigast oluliselt kaugemal, kui Keskkonnaameti poolt soovitatud 3 km puhver.	(eriplaneeringu I etapi täpsusatsmes). Mõju hindamisel kaitsealustele linnuliikidele juhendatakse uuringu tulemustest.
			2. Mõju hindamine taimestikule ning bioloogilisele mitmekesisusele on soovitatav ühe kriteeriumina arvestada ka väljaspool Natura 2000 alasid inventeeritud Natura 2000 elupaigatüüpidega.	2.Kaalume arvestamist töö käigus. Mõju hindamisel taimestikule ja looduslikule mitmekesisusele arvestatakse kriteeriumina kõiki mõjutatavaid taimekooslusi. Natura 2000 inventuuri andmed on üheks võimalikuks sisendiks mõju hindamisel, kui need inventuurid on ajakohastatud. Kaalume vastavat sisendit KSH läbiviimisel, kuid me ei näe vajadust käsitleda väljaspool Natura 2000 alasid inventeeritud Natura 2000 elupaigatüüpe muudest kooslustest eraldiseisvalt.
			3. Ptk 1.6.2 märgitakse, et ehituskeeluvööndi aluseks on võetud Maa-ameti ranna ja kalda ehituskeeluvöönd. Juhime tähelepanu et looduskaitseeaduse § 38 lg 2 kohaselt metsamaal ulatub EKV piiranguvööndi piirini. Seega oleks asjakohane ka see erand siinkohal ära märkida ja edasises lahenduses sellega arvestada.	3.Täpsustus lisatud.
			4. Tabelis 1 erinevad kaitsealade pindalad kuigi on samuti viidatud EELIS-ele. Näiteks on Aidu loodusala EELISes 315,6 (dokumendis 312,1), samuti erinevad Alam-Pedja linnu- ja loodusala, Endla linnu- ja loodusala pindalad.	4.Täpsustatud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			5. Tabelis 1 on esitatud kaitse-eesmärgid liikide ladinakeelsete nimedega. Paraku on ladinakeelsetes nimetustes vead. Näiteks Alam-Pedja loodusala ja Endla loodusala liigi harilik vingerjas nimes. Alam-Pedja linnuala rohunepi ning Endla linnuala punajalg-tilderi nimes. Palume üle vaadata ja parandada.	5.Täpsustatud.
7.	Maa-amet	LS ja VTK 31.10.2022 nr 6- 3/22/14882-2	1. Seisuga 25.10.2022 asuvad planeeringuala territooriumil osaliselt või täielikult 29 maavarade registris arvel olevat maardlat, 11 kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist ning Keskkonnaametis on menetluses 4 kaevandamisloa taotlust. Veebikaardil on korrektselt kujutatud maardlate, kehtivate keskkonnalubadega mäeeraldiste ja nende teenindusmaade piire. Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse peatükis 1.6. Asukohtade esialgne eelvalik ning kriteeriumid on kirjeldatud (tsiteerin): „LS ja KSH VTK koostamisel teostati esmane analüüs tuulepargi rajamiseks võimalike esialgsete sobivate ja välistavate asukohtade määramiseks. Välja valitud esialgsed alad (joonis 5) on need, mille hulgast leitakse mõjude hindamise tulemusena tuuleparkide asukohtadena sobivad alad“. Joonis 5. Esialgsed asukoha eelvaliku alad pärast välistavate kriteeriumite rakendamist ja veebirakenduse kohaselt külgnevad esialgu tuuleparkide rajamiseks välja valitud alad vahetult Otisaare lubjakivikarjääri (loa nr L.MK/329511; loa omaja AS Kaltsiit) ja Tapiku turbatootmisala (loa nr L.MK/334279; loa omaja AS Tara-Torf; luba kehtib kuni 24.02.2050) mäeeraldistega ja nende teenindusmaaga ning kattuvad Vanajaagu kruusakarjääri (loa nr L.MK/322640; loa omaja OÜ MOREEN; luba kehtib kuni 23.11.2022) mäeeraldise ja selle teenindusmaaga. Peatükis 1.6.1. Välistavad kriteeriumid on märgitud riikliku huvi all mäeeraldisi koos teenindusmaadega ning täpsustatud, et neid käsitletakse välistavate aladena. Veebirakenduses on korrektselt märgitud kehtiva loaga mäeeraldiste ja nende teenindusmaade alad ning kujutatud neid välistavate	1.Võtame teadmiseks. Vanajaagu kruusakarjääri mäetööstusmaa koos teenindusmaaga on arvestatud välistava alana ning see on eelvaliku alade hulgast eemaldatud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			aladena. Vanajaagu kruusakarjääri mäeeraldis ja selle teenindusmaa on veebirakenduses seejuures märgitud nii tuuleparkide asukohana sobiva kui ka välistatava alana. Palume Vanajaagu kruusakarjääri mäeeraldist ja selle teenindusmaad käsitleda nii joonisel 5 kui ka veebirakenduses ainult välistatava alana. Otiisaare lubjakivikarjääri ja Tapiku turbatootmisala mäeeraldiste ja nende teenindusmaadega vahetult külgnevate alade sobilikkuse osas tuuleparkideks palume teha koostööd loa omajatega AS-ga Kaltsiit ja AS-ga Tara-Torf. Mäeeraldisega vahetult külgneval alal võib esineda mõjusid, mis on seotud kaevandamisloast tulenevate õiguste realiseerimisega või kohustuste täitmisega.	
			2. Tuulikuparkidele sobivate alade määramise käigus palume arvestada, et kehtivate ning taotletavate mäeeraldiste ja nende teenindusmaade aladel tuulikuparkide rajamiseks on vaja saada nõusolek keskkonnaloa omajalt/taotlejalt. Nõusoleku saamisel palume see lisada planeeringu dokumentide hulka.	2.Arvestame edaspidi.
			3. Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse peatükis 5.2. Kaasamine ja koostöö tabelis Asutused, kellega tehakse EP koostamisel koostööd: on Maa-ameti osas koostöö eesmärgiks märgitud: „Keskkonnaregistri maardlate nimistuse olevate maardlatega seonduv“. Täpsustame, et alates 06.06.2022 on keskkonnaregistri maardlate nimistu asemel maavarade register.	3.Täpsustatud.
			4. Täiendavalt informeerime, et Riigikogus on menetluses elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 696 SE, millega muudetakse ka MaaPS-us maavara kaitse põhimõtteid seoses taastuvenergia ehitiste rajamisega maardlate aladele. Eelnõuga saab tutvuda aadressil Eelnõu - Riigikogu. Selgitame, et seaduste muutmise kehtestamise korral tuleb maavara kaitset arvestada muutenud seadustes sätestatuga.	4.Teadmiseks võetud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus <i>Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.</i>	Omavalitsuse seisukoht
			5. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab eriplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	5.Teadmiseks võetud.
8.	Transpordiamet	LS ja VTK 2 24.01.2023 nr 7.2- 1/22/27023-4	<p>Võttes aluseks planeerimisseaduse § 103 lg 1, ehitusseadustiku ja Transpordiameti põhimääruse, teeme ettepaneku täiendada Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise, sh KSH väljatöötamise kavatsuse materjale järgmiselt.</p> <p>1. Käsitleda avalikele teedele juurdepääsuteede võimalike asukohtade ja liikluskorralduse üldisi põhimõtteid, arvestades, et Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta arendustegevuse vajadusest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt puudub selleks vajadus.</p> <p>Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb:</p> <ul style="list-style-type: none"> - määrata liikluskorralduse põhimõtted ning märkida servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajadus; - analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigiteede lõigud või ristmikud (nende olemasolul); - määrata riigiteede ümberehituse, ehitusaegse liikluskorralduse ja korrashoiu vajadus seoses eriveoste ja ehitusaegsete veostega. <p>2. Käsitleda tehnovõrkude ja -rajatiste võimaliku asukoha määramist, arvestades asukoha eelvaliku tegemisel järgnevaid põhimõtteid.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Üldjuhul ei ole lubatud arendusalade sademevee juhtimine riigitee koosseisu kuuluvatesse kraavidesse. See on erandkorras 	<p>1. Põhimõtetega arvestatakse eriplaneeringu eelvaliku etapi vajadustest ja täpsusastmest lähtuvalt. LS ja VTK dokument selle info alusel täiendamist ei vaja.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<p>võimalik vaid põhjendatud juhtudel, mis lepitakse kokku meiega koostöös.</p> <p>- Võimalusel tuleb vältida tehnovõrkude kavandamist riigitee alusele maale. Riigitee alune maa on mõeldud eelkõige riigitee rajatise teenindamiseks ning nõusoleku selle maa kasutamiseks saame anda vaba ruumi olemasolul. Tehnovõrgu paigaldust tuleb hinnata igakordselt suuremas täpsusastmes geodeetilise alusplaani olemasolul ning menetleda seda kas läbi projekteerimistingimuste või detailplaneeringu.</p> <p>3. Nõustume, et eriplaneeringu käesolevas etapis on määratud kavandatavate tuuleparkide puhvervööndiks riigiteedest 250 m (seletuskiri p 1.6.1. „Välistavad kriteeriumid“, alalõik „Taristu“, määratlus „Riigitee“) tingimusel, et puhvervööndit arvestatakse alates tuulepargi ala piirist või laba kaugeimast ulatusest (projektsioonist maapinnal), mitte mastist.</p> <p>Planeeringu järgmises, asukoha eelvaliku etapis, tuleb elektrituulikute ja tuuleparkide asukohtade valikul arvestada, et elektrituulik ei tohi avalikult kasutatavatele teedele sõltumata nende funktsioonist, liigist, klassist ja lubatud sõidukiirusest paikneda lähemal kui $1,5 \times (H + D)$ (sealjuures H = tuuliku masti kõrgus ja D = rootori e tiiviku diameeter).</p> <p>Väikese kasutusega (alla 100 sõiduki/ööpäevas) avalikult kasutatavate teede puhul võib põhjendatud juhtudel riskianalüüsile tuginedes ja teeomaniku nõusolekul lubada planeeringus elektrituulikuid teele lähemale, kuid mitte lähemale tuuliku kogukõrgusest ($H + 0,5D$).</p> <p>Nimetatud nõuded on kooskõlas ka kehtestatava Põltsamaa valla üldplaneeringuga.</p> <p>Palume Teil planeeringuala asukoha valikul meie ettepanekutega arvestada, ettepanekute mitteametamist palume sisuliselt põhjendada.</p>	
		LS ja VTK 1	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
9.	Terviseamet	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole ettenähtud aja jooksul vastanud.
10.	Päästeamet	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole ettenähtud jooksul vastanud.
11.	Muinsuskaitseamet	LS ja VTK 2 09.01.2023 nr 1.1-7/1368-5	<p>1. Tutvudes eriplaneeringu lähteseisukohtadega ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega lehel www.poltsamaa.ee/tuulepark näeme, et kirjas on: hetkel pole Muinsuskaitseamet edastanud infot arheoloogiatundlike alade kohta. Siinkohal märgime, et info arheoloogiatundlike alade kohta Põltsamaa valla territooriumil on edastatud üldplaneeringu menetluse käigus ning lisame need uuesti käesoleva kirja lisadena.</p> <p>Samuti palume arvestada 12.09.2022 kirjas toodud tingimustega, sh:</p> <p>1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (kogu valla territooriumil ja ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3);</p> <p>2) Prognoositud arheoloogiatundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui:</p> <ul style="list-style-type: none"> - algatatakse planeeringut; - kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m². <p>3) Tagada nii eriplaneeringus esitatud arheoloogiatundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31).</p>	<p>1. Põhimõtetega arvestatakse eriplaneeringu eelvaliku etapi vajadustest ja täpsusastmest lähtuvalt. Arheoloogiatundlike alade info on kantud kaardira-kendusse.</p> <p>LS ja VTK dokument täpsustamist ei vaja.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
		LS ja VTK 1 12.09.2022 nr 1.1-7/1368-1	<p>1.Eriplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest. Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurmaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega (muinsuskaitseadus, edaspidi MuKS § 3 lg 7). Mälestisi ümbritseva kaitsevööndi mõte on tagada mälestise säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist väärstavas keskkonnas, vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Öuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igaühe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (MuKS § 26 lg 2). Mälestistel ja nende kaitsevööndites tuleb tööde tegemisel järgida muinsuskaitseaduse § 52 ja § 58 kohaseid nõudeid ning teha koostööd Muinsuskaitseametiga.</p> <p>Eriplaneeringuga kaetud Põltsamaa valla alal on riikliku kaitse all olev arheoloogiapärand kaitse all umbes 1998. aasta avastuste seisuga. Muinsuskaitseamet pani planeeringute koostajatele kokku juhendi 1, milles anname suuniseid ja teeme ettepanekuid, kuidas planeerimisel kultuuripärandit käsitleda ning selle erinevate osadega ruumi kasutamisel ja kujundamisel arvestada.</p> <p>Lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele on maastikul palju juba avastatud või eeldatavat arheoloogiapärandit, mis pole riikliku kaitse all, kuid mida tuleb samuti ruumilisel planeerimisel silmas pidada, et kultuurmaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimine oleks tagatud ka edaspidi. Planeeringu koostamise käigus tuleb teadaolevate ja võimalike arheoloogiliselt väärtuslike alade määramiseks analüüsida arhiivandmeid, leiuteateid ja muid ajalooallikaid (kohanimed, ajaloolised kaardid, geoloogiline andmestik jms). Analüüsi eesmärk on märgilistele muististele säilimistingimuste määramine ja alade piiritlemine, kus</p>	1.Põhimõtetega arvestatakse eriplaneeringu eelvaliku etapi vajadustest ja täpsusastmest lähtuvalt.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<p>kaevetööde eel (nt taristu rajamine) tuleb läbi viia arheoloogilised uuringud maastikul. Arheoloogiapärandi analüüs on vallavalitsusele edastatud üldplaneeringu menetluse käigus.</p> <p>Tuginedes nii varasemalt teada olevale infole mitte kaitse alustest objektidest ning asjaolule, et arheoloogide, hobiotsijate ja koduloohuviliste inimeste tegevus toob igal aastal juurde uut infot arheoloogiliste paikade kohta, mida ei jõuta kaitse alla võtta, tuleb riigil ja kohalikul omavalitsusel arheoloogiapärandi hävimise vältimiseks tagada meetmed selle kaitseks (MuKS § 76 lg 1).</p> <p>Eelnevast tulenevalt tuleb ennetavalt eriplaneeringusse kanda järgmised tingimused:</p> <p>1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (kogu valla territooriumil ja ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3);</p> <p>2) Prognoositud arheoloogiastundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui:</p> <ul style="list-style-type: none"> - algatatakse planeeringut; - kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m². <p>3) Tagada nii eriplaneeringus esitatud arheoloogiastundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31).</p>	
12.	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole ettenähtud aja jooksul vastanud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
13.	Põllumajandus- ja Toiduamet	LS ja VTK 1 ja 2 27.01.2023 nr 6.2-6/14240-1	<p>1. Esitatud dokumentide kohaselt nähtub, et maaparandussüsteemide maa-alad ei ole tuulikutele ja nendega seotud taristule sobivatest esialgsetest alade valikust välistatud ning maaparandussüsteemidele ehitamine võib kahjustada olemasolevat drenaaži ja mõjutada piirnevate süsteemide jätkuvat nõuetekohast toimimist. Juhime tähelepanu, et Maaeluministeerium (edaspidi ka MeM) on kirjaga nr 4.1-5/2043-1 andnud Rahandusministeeriumile tuuleparkide planeerimisega seotud teemal seisukohad (vt lisa 1). Palume ka Põltsamaa valla eriplaneeringu edasisel koostamisel nende seisukohtadega arvestada. PTA arvamus ühtib MeM-i seisukohaga, et tuuleparkide eriplaneeringu koostamisel tuleb käsitleda võimalikku mõju maaparandussüsteemidele ja maaparandussüsteemidega varustatud maa-aladele ja seada nõuded nende säilitamiseks või rekonstrueerimiseks.</p> <p>Eriplaneeringu edasistes etappides tuleb anda selge kirjeldus, kuidas ning millises mahus maaparandussüsteemid toimima jäävad ning milliseid meetmeid kasutatakse selleks, et maaparandussüsteemid nende kasutamise kestel vastaks maaparandusseaduse § 5 lõigetes 1-8 esitatud maaparandussüsteemi nõuetele ja et oleks tagatud maaparandussüsteemi ehitiste ja rajatiste korrashoid ning toimimisvõime. Lisaks oleme nõus Maaeluministeeriumi seisukohaga et mida vähem maaparandussüsteemi alasid, eelkõige maaparandussüsteemi toimimist tagavaid ehitisi (drenaaž, kollektorid, eesvoolud, kuivenduskraavid jms) tuulikute ja taristu rajamine puudutab, seda kuluefektiivsem tuulikupargi rajamine maaparanduslikust aspektist on. Tulenevalt eeltoodust palume Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu edasistes etappides arvestada MeM-i seisukohtadega ning käesolevas kirjas kirjutatuga. Võimalusel vältida tuuleparkide asukoha valikul maaparandussüsteemide maa-alasid või arvestada juba varakult maaparandussüsteemide rekonstrueerimise vajadusega ning käsitleda meetmeid maaparandussüsteemide kaitseks/ümber ehituseks eriplaneeringu edasistes dokumentides.</p>	1. LS ja KSH VTK kohaselt (ptk 3.8) on KSH raames kavas mõju maaparandussüsteemidele analüüsida ja hinnata. Mõju hindamise eesmärk ja täpsusaste lähtub eriplaneeringu spetsiifikast lähtuvalt.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
OMAVALITSUSED				
14.	Jõgeva Vallavalitsus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
15.	Järva Vallavalitsus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
16.	Tartu Vallavalitsus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
17.	Viljandi Vallavalitsus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
18.	Põhja-Sakala Vallavalitsus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
VÕRGUVALDAJAD				
19.	Elektrilevi OÜ	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
20.	Elering AS	LS ja VTK 2 26.01.2023 nr 11-4/2022/718-6	Käesoleva kirja lisa on Põltsamaa vallas ja selle lähikümbruses asuva Elering AS-i hallatava elektri- ja gaasitaristu Shape failid. Lisaks olemasolevale taristule on Shape failides kujutatud Paide-Viru L356 330kV õhuliini rekonstrueerimisel teostatavad muudatused. L356 rekonstrueerimine on plaanis aastatel 2023-2025. L356 Paide-Viru rekonstrueeritakse alates Paide alajaamast kuni rajatava Mustvee 330 kV alajaamani. Tekib liin L356 Paide-Mustvee. L356-ga tõstetakse ühistele mastidele 110 kV liin L130A Mustvee-Kantküla ja rajatakse uus sisestusliin Kantküla alajaama. Paide-Mustvee L356 rekonstrueerimisel on arvestatud, et tulevikus tõstetakse nimetatud liiniga ühistele mastidele L132A Paide-Koigi ja L130B Jõgeva-Kantküla 110 kV õhuliinid peale nende	1.Võtame teadmiseks.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<p>amortiseerumist (kujutatud joonisel nr 2). Planeeritava ühisriputuse tarbeks kasutatakse L356 rekonstrueerimisel 330/110 kV maste vajalikes lõikudes (joonis 2).</p> <p>Samuti on kavas tugevdada Põltsamaa – Põdra – Jõgeva – Kantküla ja Paide – Suure-Jaani 110 kV õhuline (näiteks juhtme vahetus, üksikute mastide vahetus, gabariitide korrastus jms).</p> <p>Eleringi planeeritud võrguarenguid on kirjeldatud igal aastal avaldatavas varustuskindluse aruandes. 2022 aasta varustuskindluse aruande link: VKA2022 (peatükk 3.1 Võrgu arenguplaan). Investeeringute kava asub Eleringi kodulehel: https://elering.ee/investeeringud-2023-2032 ja liitumisvõimsuste rakendus lingil: Liitumisvõimsuste rakendus e-Gridmap Elering.</p> <p>Kahjuks pole võimalik saata infot alajaamade tootmisvõimsuste kohta, sest klientide tootmisvõimsused ei ole avalik info. Elektri- ja gaasitaristu objektide puhul tuleb arvestada kaitsevööndiga, kus on piiratud tegutseda.</p> <p>Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73. Kõik ristumised Eleringi taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused tuleb kooskõlastada Eleringiga.</p> <p>Elektrituulikute osas arvestame tuuliku kaugust 110 ja 330 kV liinidest hetkel kehtiva standardi EVS-EN 50341-2-20:2018 ELEKTRIÕHULIINID VAHELDUVPINGEGA ÜLE 1 kV Osa 2-20: Eesti siseriiklikud erinõuded (SEN) alusel. Nimetatud standardi järgi on vähim horisontaalne kaugus elektrituuliku tornitelje ja õhuliini lähima juhtme vahel (tuule puudumisel) tuuliku masti kahekordne kõrgus.</p> <p>Eleringi liinikoridori on tuulepargi ühendusliini jaoks võimalik kasutada, aga kahe liini vaheline kaugus sõltub liinide pingest. Liini telgede vahelised nõutud kaugused:</p>	

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
			<ul style="list-style-type: none"> • Kaks 330 kV õhuliini- 33m • 330 kV ja 110 kV õhuliin- 30m • Kaks 110 kV õhuliini- 20m Tuulepargi ühendusliini ja Eleringi liini ühistele mastidele rajamine ei ole lubatud.	
		LS ja VTK 1 17.11.2022 nr 11-4/2022/718-2	1.Käesoleva kirjaga esitab Elering AS (edaspidi Elering) oma seisukohad Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikule väljapanekule. Planeeringualale jääb Eleringi poolt hallatavaid elektripaigaldisi, mille puhul tuleb arvestada kaitsevööndiga, kus on piiratud tegutseda. Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73. Kõik ristumised Eleringi taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused tuleb kooskõlastada Eleringiga. Eleringi liinikoridori on tuulepargi ühendusliini jaoks võimalik kasutada, aga kahe liini vaheline kaugus sõltub liinide pingest. Liini telgede vahelised nõutud kaugused: <ul style="list-style-type: none"> • Kaks 330 kV õhuliini- 33m • 330 kV ja 110 kV õhuliin- 30m • Kaks 110 kV õhuliini- 20m Põltsamaa valla territooriumi läbivatest liinidest on kavas rekonstrueerida L356 Paide-Viru alates Paide alajaamast kuni rajatava Mustvee 330 kV alajaamani. Tekib liin L356 Paide-Mustvee. Liini ehitusperiood on planeeritud aastatel 2023-2025.	1.Võtame teadmiseks.
	MUUD HUVI-GRUPID			
21.	Eesti Keskkonnauhenduste Koda	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
22.	Riigimetsa Majandamise Keskus	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
23.	MTÜ Eesti Taastuvenergia Koda	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
24.	MTÜ Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon	LS ja VTK 1 ja 2	-	Ei ole 60 p jooksul vastanud.
25.	Sunly AS	LS ja VTK 2 20.12.2022 nr 7-1/2022/22-4	<p>1.Käesoleva kirjaga soovin, et eelvaliku alade hulka lisatakse kirjas mainitud kinnistu. See kinnistu paikneb osaliselt väljaspool eluhoonete 1,0 km puhvrit.</p> <p>2022. aastal Keskkonnaministeeriumi tellimisel valminud „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüsi“ järgi ulatuvad sellele kinnistule teatud liikidega seotud tsoon 1. Selle piirangu suhtes saab tuulepargi planeerimisel rakendada erandit, kui liigi elupaik on asustamata või kahjustunud määraneni, kus taasasustamise tõenäosus on väike. Näiteks 1 liigi elupaigas on teostatud raieid ja pesad on arhiveeritud.</p> <p>Eriplaneeringu eesmärgiks on selgitada välja kõik võimalikud tuuleparkide rajamiseks sobivad asukohad Põltsamaa valla territooriumil. Sellest tulenevalt leian, et nimetatud kinnistu peaks lisama samuti alade eelvaliku etapis sobilike maade hulka täpsustusega, et linnustiku täpsemaks määramiseks selles piirkonnas tuleb läbi viia täiendavad uuringud.</p> <p>Sunly Wind annab käesoleva kirjaga teada, et oleme valmis kandma linnustiku uuringuga kaasnevad kulud proportsionaalselt teiste eriplaneeringu huvitatud isikutega. Samuti on Sunly Wind valmis selleks, et nimetatud kinnistule rajatava tuulepargi puhul rakendatakse meetmeid, millega tagatakse ohutus lindudele. Näiteks automaatsüsteem lindude tuvastamiseks ja tuulikute seiskamiseks möödalennu ajal.</p>	<p>1.Seoses „Üle-eestiline maismaalinnustiku analüüsi“ valmimisega 12.2022 oleme otsustanud uuringus toodud tsoon 1 alad kogu Põltsamaa valla territooriumil eelvaliku alade hulgast välja jätta, kuna need eeldavad mahukaid linnustiku uuringuid, mille läbiviimine nihutaks märkimisväärselt eriplaneeringu ajagraafikut.</p> <p>Kuna Põltsamaa vallas on tsoon 2 ja 3 piirkondades piisavalt võimalikke sobivaid tuulealasid, on planeeringu koostamise meeskond otsustanud keskenduda pigem neile aladele ning tsoon 1 aladel praeguse eriplaneeringu raames perspektiivi ei näe.</p> <p>Sellest tulenevalt palume arvestada, et me ei saa koostatava eriplaneeringu raames arvestada Teie ettepanekuid, mis puudutavad kirjas välja toodud kinnistuid.</p> <p>Täpsustame täiendavalt, et iga ala käsitlemine eriplaneeringus ei ole ainult täiendava linnustiku uuringu vajadusega arvestamine, vaid iga ala tuleb kõigi asjakohaste mõjude kontekstis läbi analüüsida, mis kõik on täiendav ressursside kulu.</p>

Nr	Osapool	Kirja kuupäev ja nr	Arvamus Ettepanekuid on vajadusel lühendatud.	Omavalitsuse seisukoht
		LS ja VTK 1 28.11.2022	1. Lisada tuuleenergeetika alade hulka kirjas toodud kaks täiendavat kinnistut.	1. Ootame ettepaneku tegijalt täiendavat põhjendust kinnistute käsitlemise vajaduse kohta, ühtlasi palume arvestada välistavate kriteeriumitega, mis kaardirakenduses on toodud. Lõpliku seisukoha saame formuleerida täiendava info laekumise järgselt.